

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 93).

Art. 23 i 24. Cześć, dobre imię, dobra sława człowieka są pojęciami, obejmującymi wszystkie dziedziny jego życia osobistego, zawodowego i społecznego. Naruszenie czci może więc nastąpić zarówno przez pomówienie o ujemne postępowanie w życiu osobistym i rodzinnym, jak i przez zarzucenie niewłaściwego postępowania w życiu zawodowym, naruszające dobre imię danej osoby i mogące narazić ją na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu lub innej działalności (II CR 455/71 z 29 X 1071 r.).

Art. 48 i 136 w zw. z art. 33 k. r. i o. Jeżeli tylko jeden z małżonków jest współwłaścicielem gruntu, na którym wszyscy jego współwłaściciele wzniesli dom i ustanowili w nim odrębną własność lokali, przy czym prawo do jednego z tych lokali zostało zapisane na małżonka — współwłaściciela nieruchomości, drugi z małżonków nie nabywa ani prawa do współwłasności wyodrębnionego lokalu ani współwłasności gruntu, choćby dom był wzniesiony w czasie trwania małżeństwa i choćby własnymi funduszami przyczynił się on do wzniesienia budynku. Ma on natomiast prawo do żądania zwrotu wyłożonych nakładów (II CR 518/71 z 18 XI 1971 r.).

Art. 417. Cały teren szkoły — w czasie, gdy odbywają się zajęcia — pozostaje pod jej opieką i nadzorem, stąd obowiązek należytego nadzoru obciąża szkołę również i w stosunku do młodzieży, która nie ma zlecenia zajęć dodatkowych, lecz w czasie gdy szkoła jest czynna ma możliwość przebywania na szkolnym boisku (I CR 260/71 z 10 IX 1971 r.).

Art. 442 § 2 w zw. z art. 769 k.p.c. Roszczenie przeciwko komornikowi o naprawienie szkody wynikającej z przestępstwa popełnionego przez komornika w toku jego czynności przedawnia się z upływem lat dziesięciu na podstawie art. 442 § 2 k.c., a nie z upływem lat dwóch na podstawie art. 769 § 3 k.p.c.

Przepis art. 769 k.p.c. jako przepis szczególny w rozumieniu art. 421 k.c., wyłącza stosowanie do odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez komornika (art. 769 § 2 k.p.c.) przepisów art. 417 - 419 k.c.

Do odpowiedzialności Skarbu Państwa opartej na podstawie art. 769 § 2 k.p.c. nie stosuje się innych terminów przedawnienia poza wskazanym w art. 769 § 3 k.p.c.; w szczególności nie stosuje się dziesięcioletniego przedawnienia z art. 442 § 2 k.c. (I CR 427/71 z 27 X 1971 r.).

Art. 442 § 1. Przepis art. 442 § 2 k.c. wiąże rozpoczęcie biegu przedawnienia z powzięciem przez poszkodowanego wiadomości o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, a nie o zakresie szkody czy o trwałości jej następstw. Kwestia ta mogłaby się przedstawiać inaczej, gdyby w następstwie doznanego poprzednio uszkodzenia ciała ujawniło się nowe, całkowicie odrębne schorzenie, którego wcześniej nie można było przewidzieć (I CR 491/71 z 24 XI 1971 r.).

Art. 738 § 2. Przepis art. 738 § 2 k.c. normuje odpowiedzialność solidarną przyjmującego zlecenie oraz osoby trzeciej, której tenże powierzył zastępcze wykonanie zlecenia (następcy) względem dającego zlecenie. Żaden natomiast przepis prawa nie przewiduje odpowiedzialności zleceniodawcy solidarnie ze zleceniobiorcą względem osoby trzeciej, której ten ostatni powierzył zastępczo wykonanie zleconej mu czynności, za zapłatę wynagrodzenia (I CR 300 z 19 VIII 1971 r.).

Art. 822. „Poszkodowany nie jest uprawniony na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej innej osoby — do dochodzenia przed Sądem roszczeń od Państwowego Zakładu Ubezpieczeń”. — (Uchwała składu 7 sędziów S. N. III CZP 74/71 z 24 I 1972 r.).

Art. 907 § 2. Nie mogą ulec zmianie w drodze powództwa z art. 907 § 2 k.c. ustalenia co do okoliczności, które zadecydowały o przyjęciu w poprzednim wyroku zasady odpowiedzialności dłużnika (zakładu pracy), jak i stopnia tej odpowiedzialności. Wspomnianymi okolicznościami sądy są związane w późniejszych procesach, opartych na zmianie stosunków, jaka nastąpiła po wydaniu wyroku. Do takich należy m.in. kwestia stopnia przyczynienia się poszkodowanego do wypadku (II PR 346/71 z 19 XI 1971 r.).

Art. 907 § 2. Zmiana zarobków uzasadnia wytoczenie powództwa z art. 907 § 2 k.c., z tym, że przy rozpoznawaniu, Sąd jest obowiązany nie tylko uwzględnić tę zmianę, jaka w rozumieniu powoda zadecydowała o zgłoszeniu powództwa, lecz także wszystkie inne zmiany, jakie zaszły po wydaniu poprzedniego wyroku, mające wpływ na podwyższenie lub obniżenie renty, której aktualną wysokość sąd ma określić, a co do których nie ma podstaw do ich wyłączenia w stosunku do powoda (II PR 338/71 z 19 XI 1971 r.).

Art. 1083. Nakazanie w postanowieniu działowym wydania spadkowej nieruchomości rolnej spadkobiercy, któremu została ona przydzielona, nie pozbawia spadkobiercy, zobowiązanego do wydania, prawa powołania się na uprawnienia, przewidziane w art. 1083 k.c., w procesie o zapłatę przez ostatnio wymienionego spadkobiercę wynagrodzenia za korzystanie z objętej obowiązkiem wydania nieruchomości za czas po uprawomocnieniu się postanowienia działowego (Uchwała III CZP 89/71 z 21 I 1972 r.).

Przepisy wprowadzające kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 94).

Art. LX § 2. Przepis art. LX § 2 przep. wpraw. k.c. ma zastosowanie względem spadkobierców użytkujących osobiście wydzielone części spadkowego gospodarstwa rolnego zarówno wtedy, gdy do faktycznego wydzielenia doszło w drodze porozumienia spadkobierców, jak i na podstawie orzeczenia sądu (Uchwała III CZP 64/71 z 21 I 1972 r.).

Kodeks rodzinny i opiekuńczy z 25 II 1964 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 59).

Art. 31 i 32. „Działka gruntu stanowiąca gospodarstwo rolne, nabyta prywatną umową kupna-sprzedaży w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej i będąca majątkiem dorobkowym, nie traci tego charakteru, mimo że w chwili wejścia w życie ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27 poz. 250) posiadał ją tylko jeden z małżonków a wspólność majątkowa w tym czasie już nie istniała” (Uchwała III CZP 8/72 z 16 III 1972 r.).

Art. 41. „Grzywna i koszty sądowe orzeczone w postępowaniu karnym w stosunku do jednego z małżonków mogą być egzekwowane z majątku wspólnego małżonków.

Jednakże, gdy dobro rodziny lub drugiego małżonka za tym przemawia, prowadzenie lub możliwość prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego może stanowić ważny powód zniesienia wspólności majątkowej, a stosownie do okoliczności może także uzasadniać oznaczenie wcześniejszej daty jej ustania (art. 52 k.r.o.)" (Uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej SN III CZP 69/70 z 27 III 1972 r.).

Art. 125. Do rozwiązania stosunku przysposobienia nie wystarcza samo wygaśnięcie więzi rodzinnej, ani też brak takiej więzi zwłaszcza w sytuacji, w której trwalsza więź uczuciowa między stronami nigdy nie istniała. Stosownie bowiem do art. 125 k.r.o., konieczne jest stwierdzenie ważnych powodów, tj. tego rodzaju okoliczności, które w świetle zasad współżycia społecznego usprawiedliwiają wystąpienie z żądaniem rozwiązania stosunku przysposobienia (I CR 512/71, z 24 XI 1971 r.).

Art. 138 w zw. z art. 840 k.p.c. Powództwo z art. 138 k.r.o. wyłącza dopuszczalność powództwa opozycyjnego przewidzianego art. 840 k.p.c. (III CRN 446/71 z 14 I 1972 r.).

Prawo rzeczowe z 11 X 1946 r. (Dz. U. Nr 57, poz. 319).

Art. 23. Uprawnionym do zgłoszenia żądania z art. 23 pr. rzecz. jest w zasadzie ten, któremu przysługuje prawo nie wpisane do księgi wieczystej, a poza tym ten, kto ma interes prawny, by prawo osoby innej zostało wpisane do księgi wieczystej. Legitymacja taka służy np. wierzycielowi, który w drodze egzekucji dokonał zajęcia prawa dłużnika i z tej przyczyny ma interes prawny, by prawo to zostało wpisane do księgi wieczystej, zawsze jednak uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym musi polegać na doprowadzeniu do jej rzeczywistego — a więc aktualnego — stanu prawnego a nie do stanu prawnego, który wprawdzie istniał w przeszłości, lecz w chwili żądania uzgodnienia nie odpowiada już rzeczywistości II CR 525/71 z 30 XI 1971 r.).

Prawo o aktach stanu cywilnego z 8 VI 1955 r. (Dz. U. z 1955 r. Nr 25, poz. 151 z późn. zmian.).

Art. 46. Rozpoznając wniosek cudzoziemca o zwolnienie go od złożenia kierownikowi urzędu stanu cywilnego dowodu zdolności do zawarcia małżeństwa według swego prawa ojczystego (art. 46 ust. 1 pr. o akt. st. cyw.), sąd powinien ustalić te wszystkie okoliczności, które powinny być stwierdzone takim dowodem. W szczególności należy ustalić czy prawo to nie przewiduje zakazu zawierania małżeństwa przez obywateli danego państwa z obywatelami innego państwa oraz czy nie jest ono sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

W razie stwierdzenia, że małżeństwo obywatela polskiego z cudzoziemcem byłoby nieważne w świetle prawa ojczystego cudzoziemca, sąd odmawia mu zwolnienia od przedłożenia dowodu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pr. o akt. st. cyw. (III CRN 404/71 z 16 XI 1971 r.).

Ustawa z 2 XII 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 12, poz. 357).

Art. 12 ust 1 i 2. Jeżeli szkoda wynikła z objętego obowiązkowym ubezpieczeniem komunikacyjnym wypadku — stanowiącego nawet zbrodnię lub występki — roszczenie poszkodowanego w tym wypadku o naprawienie tej szkody przez Państwowy Zakład Ubezpieczeń, z tytułu tego ubezpieczenia przedawnia się z upły-

wem lat trzech zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 XII 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 72, poz. 357 (II CR 297/71 z 11 VIII 1971 r.).

Ustawa o prawie bankowym z 13 IV 1960 r. (Dz. U. Nr 20, poz. 121).

Art. 40. „W postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd nie może ze względu na tajemnicę bankową (art. 40 prawa bankowego) zwracać się do Powszechnej Kasy Oszczędności o udzielenie informacji co do istnienia i wysokości wkładów oszczędnościowych małżonków. Jeżeli jednak zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe ustalające, że księżeczka oszczędnościowa, wystawiona na nazwisko jednego małżonka, obejmuje wkłady wchodzące do majątku wspólnego, Powszechna Kasa Oszczędności nie może odmówić żądaniu drugiego małżonka udzielenia informacji o tych wkładach”. (Uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej SN III CZP 96/71 z dnia 28 II 1972 r.).

Ustawa z 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. Nr 12, poz. 61).

Art. 38 § 2. Członkowie spółdzielni mieszkaniowej, którzy uzyskali przydział lokalu spółdzielczego, obowiązani są pokrywać w formie czynszu za używanie lokalu wszelkie koszty gospodarki zasobami mieszkaniowymi, do których zalicza się tak koszty eksploatacji i remontu budynków, jak i spłatę kredytów i innych zobowiązań zaciągniętych przez spółdzielnię na budowę lub kupno domów. Nie pokryta wpływami z czynszów nadwyżka kosztów powstała w danym roku powinna znaleźć pokrycie w roku następnym w odpowiednio zwiększonej wysokości czynszów.

Gdyby udział każdego członka w spłacie nadwyżki był znaczny i ograniczał poważnie jego budżet domowy, wówczas obciążenie spłatami w trzech ratach miesięcznych zamiast dwunastu stanowiłoby naruszenie praw członków w rozumieniu art. 38 § 2 pr. spółdz. (I CR 165/71 z 11 VI 1971 r.).

Ustawa z 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250).

Art. 1 ust. 2. „Do przygranicznego pasa gruntu wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, który ma być wydany na skutek wyniku postępowania w sprawie o rozgraniczenie, nie stosuje się przepisu art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250)”. — Uchwała III CZP 13/72 z 22 III 1972 r.

Art. 12 w zw. z art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. „Jeżeli w sprawie o wydanie pasa gruntu stosownie do wyników prawomocnego rozgraniczenia nieruchomości rolnych, dokonanego przez sąd na podstawie art. 14 dekretu z dnia 13 IX 1946 r. o rozgraniczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 53, poz. 208), zostanie wykazane, że pozwany złożył właściwemu do spraw rolnych organowi prezydium powiatowej rady narodowej wniosek o stwierdzenie nabycia tego gruntu na podstawie art. 12 ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250), postępowanie w sprawie o wydanie ulega zawieszeniu z mocy art. 177 § 1 pkt. 3 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania administracyjnego” (Uchwała III CZP 10/72 z 15 III 1972 r.).

Art. 14. „Postępowanie w sprawie o zasiedzenie, w której materiał dowodowy wskazuje, że nabycie własności nieruchomości rolnej w tej drodze nastąpiło przed dniem 4 XI 1971 r., nie podlega zawieszeniu na podstawie art. 14 ustawy z dnia

26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250),
— Uchwała III CZP 95/71 z 21 I 1972 r.

Art. 14. „W wypadku, gdy rolnik przekazał synowi przed dniem 4 XI 1971 r. nieruchomości wchodzące w skład gospodarstwa rolnego w warunkach wskazujących na jego samoistne posiadanie, istnieją z mocy art. 14 ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250) podstawy do zawieszenia postępowania w sprawie wszczętej przez spadkobierców wymienionego rolnika o wydanie tych nieruchomości.” (Uchwała III CZP 97/71 z 21 I 1972 r.).

Art. 14. „Postępowanie w sprawie o ustalenie prawa własności nieruchomości rolnej podlega zawieszeniu stosownie do dyspozycji art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250), jeżeli okoliczności sprawy wskazują na możliwość nabycia przez pozwanego z mocy samego prawa własności tej nieruchomości na podstawie art. 1 ust. 2 wymienionej ustawy”. (Uchwała III CZP 3/72 z 24 II 1972 r.).

Kodeks postępowania cywilnego z 17 XI 1964 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 296; sprost.: Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113).

Art 44, 52 § 1 i 508 § 2. „Sądem przełożonym nad sądem powiatowym jest w rozumieniu przepisów art. 44, 52 § 1 i 508 § 2 k.p.c. Sąd Wojewódzki działający jako Sąd pierwszej instancji” (Uchwała składu 7 sędziów SN III CZP 76/71 z 21 II 1972 r.).

Art 195 w zw. z art. 174 § 1 i 180 pkt 1. Jeżeli osoba, do której powinien mieć w określonych warunkach zastosowanie np. art. 195 k.p.c. zmarła lub z innych przyczyn nie może być stroną w procesie (por. art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.), to należy zawiesić postępowanie z urzędu (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.). Podjęcie postępowania powinno nastąpić stosownie do art. 180 pkt 1 k.p.c. i toczyć się już z udziałem następców prawnych osoby, która pierwotnie powinna wziąć udział w procesie w celu uzupełnienia braków legitymacji biernej łącznej (III CRN 266/71 z 20 X 1971 r.).

Art. 394. „W razie odrzucenia pozwu wyrokiem środek odwoławczy podlega rozpoznaniu jako zażalenie również wtedy, gdy skarżący nazwał go rewizją; nie może być jednak odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c.” (Uchwała połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN III CZP 27/71 z 6 III 1972 r.).

Art 895 - 912. Przy egzekucji z wierzytelności uregulowanej w przepisach art. 895 - 912 k.p.c. zajęcie wierzytelności obejmuje tylko wierzytelność istniejącą i przysługującą dłużnikowi z określonego stosunku prawnego; egzekucję z wierzytelności powstałych później na podstawie innego stosunku prawnego chociażby pomiędzy tymi samymi stronami można prowadzić tylko na podstawie nowego zajęcia (I CR 308/71 z 19 VIII 1971 r.).

Art. 968 § 1 w zw. z art. 1025 oraz art. 1037 § 1. „I. Ocena, czy zaliczona przez wierzyciela na poczet ceny własna wierzytelność lub jej część znajduje pokrycie w cenie nabycia (art. 968 § 1 k.p.c.) powinna być dokonana w ścisłym związku z przepisem art. 1025 k.p.c., jeżeli z sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości mają być zaspokojone należności innych wierzycieli.

II. Przez wierzytelność lub jej część, która znajduje pokrycie w cenie nabycia (art. 968 § 1 k.p.c.) należy rozumieć tylko taką wierzytelność lub jej część, która

by została zaspokojona na podstawie sporządzonego w przyszłości planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości.

III. Jeżeli wierzyciel zaliczył na poczet ceny własną wierzytelność, która nie znajduje pokrycia w cenie nabycia i uzyskał przysądzenie własności, uchybienie to może być naprawione w drodze przewidzianej w art. 1037 § 1 k.p.c." (III CRN 156/71 z 3. II. 1972 r.).

Ustawa z 13 VI 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 24, poz. 110 z późn. zmian.).

Art. 16 ust 1. „Przepis art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 13 VI 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie zwalnia od obowiązku doręczenia ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi procesowemu wezwania o uiszczenie opłaty sądowej należnej od rewizji również wtedy, gdy rewizja wniesiona została przez samą stronę" (Uchwała III CZP 14/72 z 29 III 1972 r.).

Opracował
Henryk Dąbrowski

ORZECZNICTWO IZBY KARNEJ I WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks karny

Art. 1. Okoliczność, że jeden, kilka albo kilkanaście czynów sprawcy stanowi dokonanie zaboru mienia społecznego, a inne czyny stanowią usiłowanie, podżeganie lub pomocnictwo do zaboru mienia społecznego, nie pozbawia sama przez się całości przestępnego działania sprawcy znamion przestępstwa ciągłego, jeżeli oczywiście istnieją inne przesłanki uznania czynów sprawcy za jedno przestępstwo ciągłe (9 VII 1971 r. - Rw 663/71).

Art. 10. Zabór amunicji i jej następne bezprawne przechowywanie stanowią dwa odrębne przestępstwa w tzw. zbiegu realnym (25 VIII 1971 r. - Rw 646/71).

Art. 16. Istotą współsprawstwa w ujęciu art. 16 k.k. jest oparte na porozumieniu współdziałanie dwóch lub więcej osób, z których każda obejmuje swym zamiarem realizację całości znamion określonego czynu przestępnego. To porozumienie się jest tym szczególnym elementem podmiotowym, który zespalając zachowanie się poszczególnych osób, pozwala przypisać każdej z nich również i tę akcję sprawczą, którą przedsięwzięła inna osoba współdziałająca w popełnieniu przestępstwa (22 XI 1971 r. - Rw 1202/71).

Art. 59. Skoro kodeks karny uznaje występki o charakterze chuligańskim za przestępstwa o wyższym stopniu społecznego niebezpieczeństwa (art. 59 § 1 k.k.), przy czym stosowanie warunkowego zawieszenia wymierzonej za nie kary pozbawienia wolności dopuszcza tylko w wyjątkowych wypadkach, to sąd — stosując takie zawieszenie — winien z reguły rozważyć, czy nie zachodzi potrzeba zastosowania wobec oskarżonego innego środka represyjnego w postaci grzywny, wymierzonej na podstawie art. 75 § 1 k.k. (4 VIII 1970 r. — V KRN 251/70).

Art. 59 § 3. Przepis art. 59 § 3 k.k., uprawniający sąd do orzeczenia nawiązki, może mieć zastosowanie do sprawcy przestępstwa tylko w tym wypadku, gdy przypisane mu przestępstwo jest występkiem o charakterze chuligańskim w rozumieniu art. 59 § 1 w związku z art. 120 § 14 k.k. (16 XI 1971 r. — VKRN 430/71).

Art. 75 § 3. Nałożenie na podstawie art. 75 § 3 k.k. obowiązku naprawienia szkody nie przeszkadza równoczesnemu zasądzeniu wytoczonego w postępowaniu karnym powództwa cywilnego o roszczenie wynikające z tej szkody (11 II 1972 r. - VI KZP 62/71).

Art. 97. Termin sześciomiesięczny przewidziany w art. 97 k.k. jest zachowany, jeżeli przed jego upływem nastąpiło wydanie choćby nieprawomocnego postanowienia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia (18 II 1972 r. - VI KZP 70/71).

Art. 120 § 11. Funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 120 § 11 k.k. jest jedynie taki pracownik Państwowego Ośrodka Maszynowego, który zajmuje kierownicze stanowisko lub pełni funkcje związane ze szczególną odpowiedzialnością (10 IX 1971 r. - VI KZP 32/71).

Art. 138. Dla bytu przestępstwa przewidzianego w art. 138 § 1 k.k. nie jest niezbędne ustalenie, że w związku ze sprowadzeniem przez sprawcę pożaru powstało niebezpieczeństwo powszechne, lecz wystarczy ustalenie, że sprawca sprowadził umyślnie pożar, który realnie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach. (30 VIII 1971 r. - I KR 154/71).

Art. 138. Dla bytu przestępstwa z art. 138 § 1 k.k. wystarczy ustalenie, że sprawca spowodował umyślnie pożar, który realnie zagrażał mieniu w znacznych rozmiarach. Ponieważ ogień został ugaszony i do pożaru zabudowań nie doszło z przyczyn od oskarżonego niezależnych, czyn jego zmierzający bezpośrednio do sprowadzenia pożaru — należało zakwalifikować jako usiłowanie przestępstwa z art. 138 § 1 k.k. (20 XII 1971 r. - IV KR 277/71).

Art. 155. Przepisy art. 155 § 1 i art. 156 § 1 k.k. nie są skonstruowane na zasadzie budowy tzw. typów kwalifikowanych tzn., że przestępstwo z art. 155 § 1 k.k. nie jest typem kwalifikowanym w stosunku do przestępstwa określonego w art. 156 § 1 k.k., a przestępstwo z art. 156 § 1 nie jest typem kwalifikowanym w stosunku do przestępstwa określonego w art. 156 § 2 k.k. W związku z tym występki określone w art. 155 § 1 k.k. i w art. 156 § 1 k.k. nie są przestępstwami, które mogą być popełnione z tzw. winy kombinowanej (mieszanej). Do skazania za przestępstwa określone w art. 155 § 1 k.k. lub z art. 156 § 1 k.k. nie wystarczy zatem ustalenie, że skutek w postaci takiego uszkodzenia ciała (rozstroju zdrowia), o jakim traktują powołane przepisy, był objęty winą nieumyślną sprawcy, lecz konieczne jest ustalenie, że określone w tych przepisach skutki objęte były zamiarem (bezpośrednim lub ewentualnym) sprawcy. (22 XI 1971 r. - Rw 1202/71).

Art. 168 § 2. Przepis art. 168 k.k. został ujęty w ten sposób, że § 1 określa typ podstawowy przestępstwa a § 2 typ kwalifikowany. Użyte w § 2 art. 168 k.k. słowo „zgwałcenie” stanowi skrótowe określenie zbiorcze obejmujące każdą z postaci przestępstwa podstawowego ujętego w art. 168 § 1 k.k. (doprowadzenie innej osoby przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem do poddania się czynowi nierządnemu lub wykonania takiego czynu). (Siedmiu sędziów — zasada prawna 20 I 1972 r. - VI KZP 68/71).

Art. 208. Kradzież pieniędzy z zamkniętego pokoju w mieszkaniu pokrzywdzonego dokonana przez oskarżonych po dostaniu się do mieszkania przez okno i otwarciu drzwi do pokoju znalezionym kluczem, zawiera znamiona kradzieży z włamaniem w rozumieniu art. 208 k.k. (9 XI 1971 r. - V KRN 406/71).

Art. 210. Współsprawstwo przy popełnieniu przestępstwa z art. 210 § 1 k.k. zachodzi zarówno wtedy, gdy sprawcy uprzednio się umówili co do jego popełnie-

nia i współdziałali w jego dokonaniu, jak również wtedy, gdy w trakcie dokonywania innego przestępstwa przedsięwzięli czynności zmierzające do realizacji przestępstwa z art. 210 § 1 k.k. obejmując świadomością, że całość ich działań zmierza do zabrania w celu przywłaszczenia cudzego mienia przy użyciu środków wskazanych w tym przepisie (3 VI 1971 r. - IV KR 103/71).

Art. 213. Artykuł 213 § 2 k.k. nie ma zastosowania do sprawcy skazanego za kradzież w lesie drzewa przerobionego na materiał budowlany lub na inny materiał użytkowy 21 I 1972 r. - VI KZP 55/71).

Art. 214. Zabór pojazdu mechanicznego w celu krótkotrwałego użycia go przez sprawcę znajdujacego się w stanie nietrzeźwości a następnie prowadzenie tego pojazdu przez sprawcę, znajdujacego się w stanie nietrzeźwości, stanowi jedno przestępstwo, podlegające tzw. kumulatywnej kwalifikacji z art. 214 § 1 k.k. i z art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu. (3 IX 1971 r. - RNw 120/71).

Art. 217. Przy ocenie winy oskarżonego, któremu zarzuca się brak nadzoru nad mieniem społecznym, decyduje całokształt okoliczności dotyczących zarówno samego czynu, jak i osoby oskarżonego, a nadto fakt, że nie stanowi przestępstwa podjęcie decyzji dającej przewagę dobrze zrozumianym interesom gospodarki w sytuacji konfliktowej, gdy każde rozstrzygnięcie może stanowić naruszenie normy o charakterze administracyjnym (14 XII 1971 r. - V KRN 371/71).

Art. 239. Istota przestępstwa z art. 239 § 1 k.k. polega na przyjęciu przez osobę pełniącą funkcję publiczną nienależnych korzyści lub ich obietnicy w związku ze służbą. Związek taki zachodzi zaś zarówno wtedy, gdy funkcjonariusz publiczny przyjmuje korzyść za konkretną czynność, jak i wówczas, gdy ofiarowanie korzyści ma na celu całokształt jego działalności, a w szczególności gdy chodzi o przychylne usposobienie funkcjonariusza publicznego, bądź też uniknięcie z jego strony niekorzystnych decyzji (15 XI 1971 r. - IV KR 35/71).

Art. 248. Złożenie przez oskarżonego przed organami, powołanymi do ścigania przestępstw, świadomie fałszywego oskarżenia innej osoby o popełnienie przestępstwa jemu zarzucanego albo o współdziałanie w tym przestępstwie, stanowi przekroczenie prawa oskarżonego do obrony i wyczerpuje znamiona występku z art. 248 k.k. (30 VII 1971 r. - Rw 747/71).

Art. 270. Przestępstwo określone w art. 270 k.k. może być popełnione tylko z winy umyślnej i to jedynie w formie zamiaru bezpośredniego. Wynika to bowiem z istoty użytych w dyspozycji art. 270 k.k. słów: „łży”, „wyszydza”, „poniża”, „pochwała” (3 IX 1971 r. -Rw 859/71).

Art. 326. Czyn żołnierza, polegający na podaniu swym zwierzchnikom nieprawdziwych danych dotyczących jego spraw osobistych, nie mających znaczenia dla służby, nie jest złożeniem (przedstawieniem) raportu, meldunku lub sprawozdania służbowego, o czym traktuje przepis art. 326 § 1 k.k. W związku z tym omawiany czyn nie wyczerpuje znamion występku określonego w art. 326 § 1 k.k. (30 VII 1971 r. - Rw 764/71).

Kodeks postępowania karnego

Art. 5. Złożenie przez pokrzywdzonego w sprawie o przestępstwo ścigane na wniosek odpowiadające wymogom art. 5 § 3 i 4 k.p.k. oświadczenia woli w postaci wniosku o ściganie wywołuje ten skutek, że postępowanie toczy się wówczas z urzędu, późniejsze więc cofnięcie złożonego wniosku jest bezskuteczne i pozostaje

bez wpływu na toczące się postępowanie. Powyższe konsekwencje prawne dotyczą również wniosku o ściganie nieznanego pokrzywdzonemu osoby sprawcy. Wniosek taki stanowi więc po jego wykryciu wystarczającą przesłankę procesową do prowadzenia przeciwko tej osobie postępowania karnego i nie wymaga uzupełnienia przez pokrzywdzonego żądaniem ukarania tej osoby. W takim jednak wypadku, gdy okaże się, że wykryty sprawca jest osobą najbliższą pokrzywdzonemu, dalsze postępowanie przeciwko tej osobie uzależnione jest od złożenia przez pokrzywdzonego oświadczenia, że żąda jej ukarania (13 X 1971 r. - VI KZP 34/71).

Art. 11. Umorzenie na skutek pojednania się stron postępowania karnego toczącego się w trybie oskarżenia prywatnego stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie co do tego samego czynu (18 XI 1971 r. - VI KZP 49/71).

Art. 168. Zawarty w art. 168 k.p.k. zakaz dowodowy obejmuje poprzednio złożone zeznania tylko przez takiego świadka, który jest uprawniony do odmowy zeznań na podstawie art. 165 k.p.k. lub który został zwolniony od złożenia zeznań na podstawie pierwszej alternatywnej możliwości przewidzianej w art. 167 k.p.k.

Natomiast omawianym zakazem dowodowym nie są objęte uprzednio złożone zeznania świadka, który w czasie rozprawy sądowej bezpodstawnie odmawia zeznań lub na podstawie art. 166 § 1 k.p.k. uchyla się albo też został zwolniony na podstawie art. 167 k.p.k. (druga alternatywa) od udzielenia odpowiedzi na stosowne pytanie. W takiej sytuacji złożone uprzednio przez takiego świadka zeznanie wolno odczytać na podstawie art. 337 § 1 k.p.k. (3 V 1971 r. - Rw 447/71).

Art. 299. Jeżeli prowadzący śledztwo ograniczył się w zasadzie do jednostronnego zebrania dowodów i materiału dowodowego w sposób oczywisty nie wyczerpał, sąd jest uprawniony — na podstawie art. 299 § 1 pkt 2 k.p.k. — do zwrotu akt w celu uzupełnienia śledztwa. Intencją przepisu art. 299 § 1 pkt 2 k.p.k. jest, by żadna sprawa z uchwytnymi już w toku przygotowań do rozprawy głównej brakami pod względem dowodowym, których usunięcie przez sąd spowodowałoby znaczne trudności i prowadziłyby do wielokrotnego odraczania i przerywania rozprawy — nie została skierowana do merytorycznego rozstrzygnięcia (5 VI 1971 r. - III KZ 42/71).

Art. 339. Jeśli zawiadomienie o przestępstwie jest w istocie swym zeznaniem, nie może być odczytane w toku przewodu sądowego w myśl art. 339 § 2 k.p.k., gdy osoba zeznająca korzysta z dobrodziejstwa art. 165 lub 167 k.p.k., gdyż w ten sposób zostałby naruszony zakaz korzystania z zeznań osoby ich odmawiającej (art. 168 k.p.k.). (17 VIII 1971 r. - V KRN 297/71).

Art. 344. Znaczne trudności w postępowaniu sądowym w rozumieniu art. 344 § 1 k.p.k. oznaczają taką sytuację, która charakteryzuje się tym, że konieczność uzupełnienia przez sąd istotnych braków w przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego naruszałaby zasadę koncentracji rozprawy głównej (art. 313 § 2 k.p.k.) i szybkości postępowania sądowego na skutek nadmiernej przewlekłości tego postępowania i doprowadziłaby do tego, że sąd — wbrew zasadzie podziału ról w postępowaniu karnym — stałby się organem prowadzącym dochodzenie lub śledztwo (25 VIII 1971 r. - Z 51/71).

Art. 346. Na podstawie art. 346 k.p.k. sąd może zakwalifikować czyn oskarżonego według innego przepisu prawa materialnego (po uprzednim uprzedzeniu o tym stronom) tylko wówczas, gdy czyn podlegający innej (aniżeli to wskazuje akt oskarżenia) kwalifikacji prawnej, mieści się całkowicie w granicach oskarżenia. W przeciwnym wypadku sąd powinien na podstawie art. 344 § 1 k.p.k. przekazać sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego (30 VII 1971 r. - Rw 745/71).

Art. 374. Prokurator, który wytoczył lub popierał powództwo cywilne na podstawie art. 54 k.p.k. jest uprawniony także do wniesienia rewizji tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o powództwie, mimo że rewizji nie wniósł oskarżyciel posiłkowy lub oskarżony. Co do części powództwa cywilnego, o której sąd pierwszej instancji nie rozstrzygnął w wyroku, nie przysługuje rewizja; tej części roszczenia prokurator lub powód cywilny może dochodzić w drodze procesu cywilnego (siedmiu sędziów 16 VIII 1971 r. - VI KZP 96/70).

Art. 425. W postępowaniu uproszczonym nie może być obecnie sytuacji, w której sąd nie dysponowałby wcześniej złożonymi wyjaśnieniami oskarżonego, choćby w postaci protokołu zawierającego stwierdzenie, że oskarżony odmówił złożenia wyjaśnień. Na podstawie art. 425 k.p.k. sąd nie może więc wydać wyroku zaocznego, jeżeli oskarżony nie złożył uprzednio wyjaśnień, (siedmiu sędziów 17 II 1972 r. VI KZP 58/71).

Opracował
Stefan Kalinowski